

מעדני אשר

גיליון ת"ט
(שנה ט')
פרשת תזו"מ תשע"ב

י"ל ע"י
מכון "מעדני אשר"

ג. דווקא היכא ששייך לגזור ולא גזרינן הוא דבר המפורש בתורה להיתר, משא"כ במקדש דאין שבות במקדש ולא שייך כלל גזירה שם, א"כ לא הוא מפורש בתורה להיתר דאף במקום ששייך גזירות דלא גזרינן, כך תירץ בילקוט הגרשוני יור"ד סימן י"א, ועי"ש שמביא עוד כמה תרומים בענין זה, ובשו"ת בית דוד סימן קמ"ג דן באריכות בהאי תרומא, ובענין איך היה יכול רבינו גרשום לאסור להתחתן עם ב' נשים הרי מפורש בתורה שמותו, עיין בספר מעדני אשר שנת תשס"ו פרשת כי תצא אריכות גדולה בענין זה, ובענין איך היה יכולים חכמים לגזור שאסור להלוות בריבית לעכו"ם הא התורה התירה בפירוש, עיין בספר מעדני אשר פרשת בהר שנת תשס"ו.

איך מהני טבילה לטמא במקוה

הרי מטמא את המים והמים חוזרים ומטמאים אותו?

בפרשתן י"ד ט' ורחץ את בשרו במים וטהר.

הנה בשו"ת חתם סופר יורה דעה סימן ר"ג מובא בשו"ת מהרש"ם חלק ג' סימן ק' וכן בשו"ת דברי יציב יור"ד סימן ק"ג כתב וז"ל ראיתי מקדמון אחד ושכחתי מקומו כעת, דאיך אמר רחמנא "ורחץ בשרו במים" הלא המים מתטמאים מהטובל בהם וחוזרים ומטמאים הטובל, ואפילו למ"ד פסחים ט"ז ע"א שמשקים אינם יכולים לטמא אחרים מן התורה רק טומאת עצמן יש בהם, מ"מ הוי חוקה טפי מפרה אדומה, זו שיטתו הטובל, ויטמא המים.

ומתריץ: אלא על כרחך קרא סמך אסברה חצונה שירחץ במים שאינם מתטמאים, והם המבוארים בקרא דאך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור, נמצא כל התנאים שצריך שיהיה טהור ואינו מקבל טומאה דהיינו מה מעין בידי שמים אף מקוה בידי שמים ודוקא מעין אף בזוחלין ומקוה באשבורן דוקא וכל כיוצא בזה שאינו מקבל טומאה ויש לו דין מחובר אותן מים כשרים לוירחץ בשרו במים אבל כל שחסר אחד מאלו התנאים ומקבל טומאה אין הטמא עולה מטומאתו לטהרה, ועל סברא זו נבנו כל הלכות המקוואות על פסוק זה.

ובשו"ת שואל ומשיב מהדורא ד' חלק ג' סי' ק"ו **כתב לתרץ קושיא הנ"ל:** נראה דבאמת כל שבא בתוך הארבעים סאה פשיטא דהטהרה קדמה לטומאה, ועיקר קושיותיה היה דטרם שבא כלו לתוך המים עוד נטמאו המים שלא נטהר האדם עדיין ואח"כ נטמאו האחרים, אבל גם זה לא קשה שהרי המים שנגעו בשטח הגוף בטלו לגבי המים האחרים מתורת זריעה והשקה, כמשפט מים טמאים שבטלו בזריעה והשקה.

מעדני אשר: יש שמביאים קושיא הנ"ל בשם הרשב"א, כך מביא בשו"ת מהרש"ם חלק ג' סימן ק' אבל בשו"ת שואל ומשיב הנ"ל כותב דלא מצא היכן מקומו.

איך אסרו רבנן לשחוט לתוך כלי הרי בתורה מפורש שמוותר לשחוט לתוך כלי?

בפרשתן י"ד ה' ושחט את הצפור האחת אל כלי חרש על מים חיים.

קימ"ל יור"ד סימן י"א ס"ק ג' אין שוחטין לתוך הכלים, שלא יאמרו מקבל הדם לזורקו לעבודת כוכבים, ואם יש בכלי מים, שאז אין הדם ראוי לזריקה, אם הם צלולים לא ישחוט בו, שלא יאמרו לצורה הנראית במים שוחט, ואם הם עכורים, מותר.

יש להקשות: איך אסרו חז"ל לשחוט לתוך הכלי, הרי הדבר מפורש בתורה להיתר בפרשתן דכתיב "ושחט את הצפור האחת אל כלי חרש על מים חיים" א"כ היתירה התורה לשחוט לתוך כלי ולתוך המים, ואיך יש כח ביד חז"ל לאסרו, הרי כתבו הראשונים והאחרונים מאירי מגילה ד' ע"ב וכן הטורי זהב אור"ח סימן תקפ"ח, וכן יור"ד סימן ק"ג, וכן חו"מ סימן ב' דדבר המפורש בתורה אין כח ביד חכמים לאסור, דרק בדבר דאין מפורש בתורה לא לאיסור ולא להיתר יכולים לאסור, אבל דבר שמפורש בתורה להיתר אין כח ביד חכמים לאסור, כך מקשה בשו"ת טוב טעם ודעת להגאון רבי שלמה קלוגר סימן כ"ב, וכן בשו"ת בית דוד ליטור סימן קמ"ג, וכן בשו"ת בית שער יור"ד סימן מ"ג, וכן בילקוט הגרשוני יור"ד סימן י"א וכן בספרו על התורה בפרשת מצורע, וכן בשו"ת הרא"ש סימן מ"ז.

איכא כמה תרומים:

א. כיון דכשיש מים עכורים בכלי, פסקינן דמותר לשחוט לתוך הכלי כמבואר בש"ע סימן י"א א"כ לא הוא דבר המפורש בתורה להיתר, דאפשר דהפסוק מייירי כשיש מים עכורים בכלי חרש, כך תירץ בשו"ת ברכת יוסף יור"ד סימן ל"ה.

ובמשכנות הרועים בקונטרס עת שלום ע"מ י"ח **כתב להעיר:** דלפי מה שכתבו התוס' ב"ב ע"ד ע"ב דפסולן של ד' נהרות, משום דעפר וטיט מעורב בהן ואין כאן מים חיים בכלי, דעפר וטיט מעורב בהם מחמת שהם מי ביצים ומפסיקין בין מים לכלי, א"כ אפשר לומר דמים עכורים לא נקרא מים חיים דטיט מעורב בהם, א"כ אי אפשר לומר דהפסוק מייירי במים עכורים.

ומתריץ: דמשכחת שיהיו מים עכורים במראיתן, אף אם לא יהיה בהם עפר וטיט.

ב. התם צריכים להדם כדי להזות על כן היה מוכרחים לשחוט לתוך כלי, משא"כ כעת שבעוה"ר נחרב הבית המקדש ואין לנו כעת להזות, א"כ חששו חז"ל שלא יאמרו שמקבל הדם לזרוק לעבודה זרה, כך תירץ בשו"ת הרא"ש סימן מ"ז להרב ר"א שור זצ"ל, וכן תירץ בשו"ת בית שער יור"ד סימן מ"ג.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרבני הנגיד הנכבד העומד לימין המערכת מיום הקמתו

הרב **מרדכי זיסקינד הגר** שליט"א ברוקלין

לעילוי נשמת

אמו האשה החשובה מרת **מלכה** מחלה בת הרב **מרדכי זיסקנד סג"ל** לנדא ע"ה

נפטרה ג' אייר תשס"ז ת.נ.צ.ב.ה.

גדולי ישראל שליט"א:

מעוה יזכור לישיבת רציפות

זכות התורה וכבוד שמים אדיר

טל: 052-7613981

הלימוד בגליון השבוע לרפואת ידידינו

האברך הרב **יוסף בן מלכה** שליט"א

המפיץ במסירות נפלאה את הגליון במשך כמה שנים באיזור בני ברק

שנפצע קשה בתאונת דרכים

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות בלימוד התורה יקום בו הבטחת התורה

משלי ג' ח' **רפאות תהי לשרף ושקלי לעצמותיהך**

האם כהן גדול מצורע מותר לפרוע את שערו ולקרוע את בגדיו?

בפרשתו י"ג מ"ה בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוץ הנה איתא ברמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק י' הלכה ו' אפילו כהן גדול שנצטרע פורע ופורם, אע"ג דכתב ביה ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרום, מ"מ עשה דוחה את לא תעשה, בענין קושיות הראשונים איד יש מציאות שכהן גדול יהא מצורע, הרי אין רואים את הנגעים ביו"ט ואצלו כל השנה יו"ט עיין בספר מעדני אשר שנת תשס"ט פרשת תזריע מצורע.

יש להקשות: הרי בגמ' מו"ק י"ד ע"ב ילפינן מהא דכתוב והצרוע דרשינן לרבות כהן גדול, א"כ מדוע שינה הרמב"ם מהטעם המבואר בגמ', כך מקשה במנחת חינוך מצוה קע"א ס"ק ג', וכן החיד"א בספרו ככר לאדון מו"ק סימן ז', וכן מקשה השואל ומשיב בספרו דברי שאול בפרשתו מהדורא תליתאה, וכן מקשה בהדרש והעין פרשת נשא מאמר נ"ד ס"ק ו'.

איכא כמה תרוצים:

א. ע"פ מה שכתב רש"י שם לרבות כהן גדול וז"ל שנוהג בו דין צרעת, דהוא ס"ד דאינו נוהג בו דין צרעת, ובכי האי גוונא לא שייך לומר אתי עשה ודוחה לא תעשה, דאפשר דהפסוק לא מייירי כלל מכהן גדול, ולהכי צריך קרא דאתי עשה ודוחה לא תעשה, כך תירץ החיד"א בספרו ככר לאדון מו"ק סימן ז', וכן תירץ השואל ומשיב בספרו דברי שאול בפרשתו מהדורא תליתאה.

ב. די ש לומר דהצרוע בא לרבות כהן גדול, דווקא כל שלא היה בגדי כהונה עליו כגון שלא בשעת עבודה, אבל כשהיה עליו בגדי כונה שצריך לעבור על ב' איסורים אחד על איסור של פריעת הראש, ואחד על פרימת בגדיו, הו"א שאסור, לכן כתב הרמב"ם דהטעם שנוהג צרעת לכהן גדול זה משום עשה דוחה לא תעשה, וסבירא ליה דאף ב' לאוין דוחה עשה, כך תירץ השואל ומשיב בספרו דברי שאול בפרשתו מהדורא תליתאה.

הנה מה דכתב דעשה דוחה אף תרי לאוין: כך כתבו התוס'

יבמות ג' ע"ב וכן הפני יהושע ביצה ח' ע"מ א', ובש"ת כתב סופר יור"ד סימן קכ"ו דעשה דוחה אף תרי לאוין, וראיה מהא דאמרין בגמ' נזיר מ"ה ע"ב גבי כ"ג ונזיר מה לי חד לאו ומה לי תרי לאוין, ויש חולקין על זה.

האם מותר לעשות טוש אחר רחיצה במקוה?

הנה איתא בגמ' י"ד ע"א דבגזירות ד"ח דבר גזרו טומאה שיפסול את התרומה, מי שבא ראשו ורובו במים שאובים, מטעם שהם היו טובלים במערות של מי גשמים סרוחים, ואחר כך היו רוחצים בשרם במים נקיים כדי להעביר הסרחון, וההמון שאינם בקיאים בדינים מפני שנעשה זה למנהג קבוע, טעו לאמר דהטהרה היא המים נקיים וחשו חכמים שיתבטל תורת מקוה גזרו טומאה על זה.

יש לחקור אלו הנהגים להחמיר לטבול לקריין, האם רשאים הם להתרחץ בחמין אחר טבילתם במקוה או דילמא יש ענין להחמיר.

הנה בשו"ת ציץ אליעזר חלק י"א סימן ס"ד ד"ה ט"ו ובהאמור כתב דבטבילת אנשים בזה"ז שיותר להם בשופי לשטוף את גופן לאחר הטבילה וכן ליכנס באותו יום באמבטיא, משום דטבילת בעלי קריין, בזמן הזה הוא רק ממנהגא בעלמא דהא בטלה תקנה זו, עיי' עוד דברים נפלאים.

ובספר עמק יהושע אחרון דף קפ"ב ס"ב אחר שהביא מה שכתב בספר יסוד ושרש העבודה, שיש להשתדל שאחר טבילת בעלי קריין לרחוץ פניו ידיו ורגליו בחמין, והקשה על זה בשם הרה"ג רבי מאיר אלטר בן הגה"ק אדמו"ר מגור זצ"ל, מגמ' מפורשת שבת י"ד א' שחז"ל גזרו על הבא ראשו ורובו במים שאובים לפסול התרומה, מפני שהיו אומרים לא אלו מטהרים אלא אלו מטהרים וכו'.

אנשים שטובלים במקוה

האם צריכים להוציא את השיניים התחתונות משום חציצה?

יש לחקור אנשים שטובלים במקוה האם צריכים להוציא את השיניים התחתונות משום חציצה.

הנה במנחת חינוך מצוה ק"פ כתב שמעתי בשם גדול אחד שנסתפק האם חציצה פוסלת בטבילת בעלי קרי או דילמא אינו פוסל.

ומביא ראיה: מהא דאיתא בגמ' יבמות מ"ה ע"מ ב' ההוא דהוה קרו ליה בר ארמאה, אמר ריב"ל מי לא טבל לקריו, א"כ כיון שכבר טבל לקריו, כבר מהני נמי לטבילת גרים, א"כ מדוע קרי ליה בר ארמאה, ואם נאמר שלבעלי קרי אינו פוסל חציצה, א"כ איך מהני הטבילה גם לגירות הרי שם פוסל חציצה, אלא ש"מ שפוסל חציצה גם בזה, ולכן מהני גם לגירות.

וכן ברשב"א יבמות מ"ז ע"ב ד"ה גירסת איתא דחציצה פוסל בטבילת קרי, וכן משמע מרש"י יומא פ"ח ע"א דכתב ולערב ישפשוף, משום חציצה, עיין שו"ת דברי יציב אור"ח סימן נ"ה ס"ק י"א י"ב הביא ראיה מרש"י הנ"ל.

אבל בתשובות מאמר מרדכי סימן א' וב' והובא בשערי תשובה אור"ח סי' פ"ח כתב דאין חציצה פוסלת בטבילת עזרא, והביא שם ראיה ממה דחזינן דלא נהגו הטובלים לקרי בחפיפה, ואף דבשאר תקנות לא אמרינן ליחזי היכא נהגו, מ"מ טבילת קרי שהוא דבר הרגיל בכל יום, אמרינן ליחזי היכא נהגו, ומל"ש בבית הסתרים ששיטת הריטב"א ורבו דראוי לביאת מים הוי רק דרבנן, וכן מבואר באשכול סימן א'.

והקשה לו השואל מגמ' יבמות הנ"ל דמשמע שחציצה פוסל.

ובספר יד שאול סימן קצ"ח כתב ליישב הקושיא הנ"ל, וז"ל ולפע"ד י"ל דביבמות ריב"ל הוא דאמר הכי, וריב"ל סבירא ליה ברכות כ"א ע"ב דבע"ק צריך טבילה מה"ת, ומפיק לה מדכתיב והודעתם לבניך ולבני בניך, וסמך ליה יום אשר עמדת לפני ה"א בחורב, מה להלן בע"ק אסורין אף כאן בע"ק אסורין, וא"כ בודאי שאף בע"ק צריך טבילה גמורה, משא"כ לדין דבטלוה לטבילתא.

והנה בשו"ת מנחת יצחק חלק ו' סימן פ"ח נשאל בענין מי שנזהר בטבילת עזרא ושויה עליו כחובה, אם צריך להסיר השיניים הזרים בשעת טבילה.

ומסיק: דמדינא אינו צריך וסומך על מה שכתב במאמר מרדכי הנ"ל ומ"מ מהיות טוב בודאי אם אפשר בקל להוציאם מהנכון להסירם קודם טבילה.

וכן בשו"ת ויען יוסף אורח חיים סימן מ"ו נשאל במי שנזהר בטבילת עזרא ושויה עליו כחובה, אם צריך להסיר השיניים הזרים שבתוך פיו בשעת טבילה, ומסיק: א"צ להקפיד אלא במה שהוא חציצה מדאורייתא, ואפילו מיעוט המקפיד אינו חוצץ אלא מדרבנן כמבואר בגמרא עירובין דף ד' ע"ב ומסתבר דרבנן לא גזרו אלא באותן הצריכין טבילה מן התורה, אבל בטבילה של תקנת עזרא דהוא מדרבנן אפילו קודם שבטלוהו, מסתבר דמוקמינן ליה אדאורייתא דאינו חוצץ, ולדעת הריטב"א קידושין כ"ה ע"א ד"ה דתנו דראוי לביאת מים בבית הסתרים לא בעי אלא מדרבנן הו"ל תרתי דרבנן, ופוק חזי מאי עמא דבר דלא שמענו מחסידים ואנשי מעשה שיהא מקפידין לסרוק שער זקנם קודם טבילת עזרא דאם נקשר שער לחבירו הלא חוצץ, מזה חזינן דלא מקפידין על חציצה דרבנן.

אבל מכח מה שהאדם אינו מקפיד להסיר השיניים אינו נראה להקל: כיון דלפעמים האדם מקפיד להסירן, כגון אחר אכילת מאכל חלב ורוצה לאכול בשר דודאי צריך להדיחם, מקרי מיעוט המקפיד אפילו אם כעת אינו מקפיד, וגם יש מקפידין להסיר השיניים בעת שינה.

מדוע צריך פסוק שבירת מילה דוחה שבת
הרי אינו עושה שום איסור דאורייתא?

בפרשתנו י"ב ג' וביום השמיני ימול בשר ערלתו.

מכאן ילפינן בגמ' שבת קל"ב ע"א דמילה דוחה שבת.

יש להקשות: לשיטת הרמב"ם פרק ח' מהלכות שבת הלכה ז' דבחבלה ליכא איסור משום נטילת נשמה רק משום מפרק דתולדה דדש, א"כ במילה בשבת ליכא איסור דאורייתא כלל, דהרי מפרק צריך שיעור של כגורגרת וכמו שכתב הרמב"ם שם, ובדמ מילה ליכא כגורגרת, א"כ מדוע צריך פסוק להתייר מילה בשבת, כך מקשה במגן אבות להגר"מ בענט ע"מ ד' טור ב', וכן בשו"ת אבני נזר אור"ח סימן י"ד, וכן בשו"ת מהר"א יור"ד סימן רמ"ט, ובשו"ת אבני נזר אור"ח סימן נ"י, ובילקוט הגרשוני אות ט"ע ע"מ ה', ובשו"ת יד סופר סימן א' ס"ק ב'.

איכא כמה תרוצים:

א. כיון דמצוה להטיף דם ברית, לכן המצוה מחשיבו אפילו בטפיפת דם, כך תירץ במגן אבות להגר"מ בענט ע"מ ד' טור ב', וכן בשו"ת כתב סופר יור"ד סימן קט"ו, וכן בשו"ת אבני נזר אור"ח סימן נ"ו, וכן בילקוט הגרשוני אות ט"ע ע"מ ה', וכן בשו"ת יד סופר סימן א' ס"ק ב'.

ובמה מתרוצים אחרונים קושיא נפלאה: דקשה לשיטת הרמב"ם דחייב חובל בשבת משום מפרק, מה מתרץ רב דאדא בר אבהו שבת קל"ו ע"א על הא דמקשה בגמ' למ"ד דכל שלא שהה שלושים יום אחר הלידה עדיין דין נפל עליו, א"כ איך מוהלין אותו בשבת, ומתרץ דמלין אותו ממא נפשך אם חי הוא שפיר קא מהיל, ואם לא מחתך בבשר בעלמא הוא, דקשה איך מוהלין אותו דהא איכא במציצה מלאכת מפרק, ולענין מפרק ליכא חילוק בין חי מות כמבואר בגמ' שבת ע"ה ע"א א"כ מה מהני מה שמת, כך מקשה הפרי מגדים בפתחה כוללת בסוף הלכות שבת, וכן בשו"ת כתב סופר יור"ד סימן קט"ו, וכן בילקוט הגרשוני אות ט' ולפי הנ"ל אתי שפיר משום דבחוכל בעינן כגורגרות רק במילה המצוה מחשיבו, ואי נפל ולא מצוה שוב פטור משום דלא הוי כגורגרת, כך תירץ בשו"ת כתב סופר יור"ד סימן קט"ו, וכן בשו"ת אבני נזר אור"ח סימן נ"ז.

ב. ע"פ מה שכתב בשיטה מקובצת כתובות ה' ע"א, מובא במנחת חנוך מוסד השבת מלאכת גוזז ס"ק ח' דמילה בשבת יש בזה איסור גוזז, א"כ אפשר לתרץ דלשיטת הרמב"ם האיסור של מילה בשבת נמי משום גוזז לכן צריך פסוק, מעדני אשר.

והנה בהא דמילה בשבת יש בזה איסור גוזז אינו דבר ברור: דהרש"ש בעריבין ק"ג ע"ב כותב דליכא איסור גוזז במילה בשבת, ומביא ראיה מהא דילפינן בגמ' שבת ק"ז ע"א דמקלקל בחבורה חייב, מדאיצטריך קרא למישרא מילה, הא חובל בעלמא חייב, ואם נאמר דיש איסור גוזז במילה א"כ איך יליף דמקלקל בחבורה חייב, הא הוצרך קרא למישרא מילה משום גוזז, אבל באמת משום חובל לא הוצרך דמקלקל פטור אף בחבורה, אלא ש"מ שאין איסור גוזז, ובספר מעדני אשר פרשת תזריע תשס"ח כתבתי איך תירץ השיטה מקובצת.

איכא ג' טעמים מדוע אין חייב משום גוזז:

הראשונה: משום דליכא איסור גוזז דווקא בדבר שגזעו מחליף, משא"כ מילה אין גזעו מחליף, רש"ש.

השנייה: משום דהויא א"צ לגופה, רש"ש הנ"ל.

השלישית: גוזז שייך דוקא בדבר שהוא חוץ לגוף אבל מילה הוא חלק מן הגוף אינו שייך גוזז, כך כתב במרכבת המשנה הלכות שבת פ"ט ה"ח, ובתורת חסד סימן י"ב ס"ק ו', שו"ת בית יצחק אר"ח סימן ל"ה ס"ק ו'.

ג. הא דאינו חייב אלא אם כן יהיה כגורגרות, היינו במקום שאינו חייב אלא אם כן צריך לדם, ואם אין בו שיעור גורגרות פטור, אבל בחובל בחבירו דחייב אפילו אין צריך לדם כלל, מה שייכות גורגרות, ועל כן במילה שאין צריך לדם רק למצוות התינוק מה שייכות גורגרות, כך תירץ בשו"ת אבני נזר אורח חיים סימן נ"ז.

מטעמי אשר - בעניני מילה בשבת

מדוע מותר למול בשבת, ולא גזרינן שמא יעברנו כמו בשופר ולולב ?
מדוע מילה דוחה שבת הא אפשר למול ע"י קטן ?
מדוע מותר למסור הסכין של מילה בשבת לאדם אחר הרי זה מוקצה ?
האם יש ענין שלא להיות מוהל בשבת ?
איך מותר לאליהו לבא לברית בשבת ?
מי שמל מילה שלא בזמנה בשבת האם יצא ?
האם מותר למול ע"י ב' מוהלים בשבת ?
האם מותר למול מילה שלא בזמנה ביום חמישי אע"ג שע"ז יחלל שבת ?
האם מותר לחלל שבת בליל שבת על מילה של יום המחרת ?
האם צריך לעזוב את ביתו בשבת כדי ללכת למול רחוק ?
ע"מ סמכו העולם לזרוק הדם של מילה בעפר בשבת הרי עובר על לש ?
מדוע מילה דוחה שבת הרי מילה הויא אות ?
האם מותר לבקש תחינות בזמן שהילד בוכה בברית מילה בשבת ?

מדוע ספק מילה אינה דוחה שבת
הרי ספק פקוח נפש דוחה שבת?

קימ"ל אר"ח ס' של"א ס"ק י' דעל ספק חיוב מילה אין דוחין את השבת.

הנה איתא בגמ' שבת קל"ב ע"א וכן ביומא פ"ה ע"מ ב' מנין לפקוח נפש שדוחה את השבת, רבי אלעזר אומר ומה מילה, שהיא אחד ממאמתי וארבעים ושמונה איברים שבאדם, דוחה את השבת, קל וחומר לכל גופו, שדוחה את השבת, ע"ש עוד כמה דרשות.

וברש"י ביומא פירש: ומה מילה שהיא תיקון אחד מאיבריו של אדם דוחה את השבת, לפי שחייבין עליה כרת לאחר זמן, כך שנויה בתוספתא דשבת, משמע מזה דמילה חשיב כמו פקוח נפש מחמת הכרת.

יש להקשות: אם מילה הויא פקוח נפש, א"כ מדוע ספק מילה אינו דוחה את השבת, הרי לפי האמת ילפינן מוחי בהם דגם ספק פקוח"פ דוחה שבת והרי מילה הוא ג"כ ספק פקוח"פ, ובאמת בתוספתא כבר הקשו כן, כך מקשה בתוספתא יום הכפורים יומא פ"ה ע"ב, וכן בשו"ת בית שער יורה דעה סימן שצ"ה, וכן בשו"ת מהרש"ם חלק ב' סימן ק"ס.

עוד הקשו אחרונים: מה פריך בגמ' שם ביומא לרבי אליעזר מנלן ידעינן דספק פקוח נפש שוחה את השבת, הרי גם במילה אין זו אלא ספק פיקול"ב, שאם יחיה עד מחר ונמול אותו אין שום חשש של סכנת כרת, אעפ"י שלשמה ימות חיישין, אבל אין זה אלא ספק.

וקושיא זו יש מי שתירץ: שהפירכא אשכחן ודאי ספק מנלן, ששאני מילה שאעפ"י שהסכנה ספק, ההצלה ודאית, ועדיין לא ידענו בפיקול"ב כשגם ההצלה ספק, כך תירץ בספר שו"ת בית אבי מצפה אריה תניינא להגאון ר' ליב ברודא מלוב, חלק אר"ח סימן ל"ז.

עוד הקשו אחרונים: א"כ מדוע מילה שלא בזמנה אינה דוחה את השבת, הרי זה פקוח נפש, כך מקשה הרש"ש יומא פ"ה ע"ב.

משיב כהלכה

מדור זה נודד ונערך ע"י ידידנו הרב מרדכי זיסקינד הגר שליט"א ברוקלין

א] בשו"ע אר"ח ס' תפ"א ס"ד כ' מי ששואל אותו חבירו בבבין השמשות כמה ימי הספירה בזה הלילה יאמר לו אתמול היה כך וכך, שאם יאמר לו היום כך וכך שוב לא יוכל לספור בברכה, וצ"ע דלמאן דאמר דמכלל לאו אתה שומע הן מה יועל מה שיאמר לו אתמול היה כך וכך הלא מכלל זה אתה שומע הן, שהיום כך וכך ובנידון זה כ"ע יודו שמכלל לאו אתה שומע הן.

ב] מי שספר ספירת העומר ותוך כדי דיבור היה נראה לו שטעה וספר אחרת, ולמחרת נודע לו שמה שתקן היה טעות האם יכול להמשיך ולספור בברכה.

ג] הרעק"א [בשו"ת ה"א ס"ט] נסתפק לגבי ספירת העומר האם כתיבה כדיבור ובאופן שיכתוב את הספירה האם יצא ידי חובו, וצ"ע הרי יש עוד מצוות כדיבור כמו קריאת שמע, האם יעלה על הדעת ששם יהיה טוב בכתיבה א"כ מדוע נסתפק הרעק"א רק כאן.

ד] ויקרא יג וראה הכהן וגו' שנית - בתורת כהנים דרשו מלמד שכהן שרואהו בראשונה רואהו בשניה, מה יהיה במקרה שמת הכהן באמצע.

שימו לב - כללי השתתפות חדשים

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תיערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע.
5. שימו לב: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 077-5558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין שם וטלפון על התשובות.
6. לברורים ופרטים נוספים בטלפון 057-3154010

הזוכה בחודש הקודם ע"ס 1000 ₪

הרב שאול מרגליות שליט"א

מודיעין עילית

מכתבים למערכת

איך שחטנו את הפסח במצרים הרי קימיל שחטנו לערלים פסול

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא במכילתא פרשת בא פרשה ה' מובא ברש"י שישראל מלו באתו הילולא דמשמעו מרשיי שמלו באתו לילה שנתעסקו בקרבן פסח והיינו ליל ט"ז, דיש להקשות, איך שחטנו את הפסח בעוד יום, כל זמן שלא מלו עדיין, הרי אסור לשחוט הפסח על ערלים כמבואר בפסחים ס"א ע"א ובאחד מן התרוצים כתבתם ע"פ מה שכתבו בבבלי תוס' על התורה דהפירוש ברש"י שמלו באתו לילה, דהכונה ליל הלוקחה דהיינו עשור לחודש, לפי הנ"ל אתי שפיר.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"ץ מחוקיקי הדת

מה שהבאתם בשם התוס' על התורה דמלו באתו הילולא פירושו בליל הלוקחה, וצ"ע דהמפרשים שם בקשו איך מלו בלילה, לא מילה צריך להיות כיום, ותרצו דלילה כיום איור, ולשיטת התוס' דמלו בליל הלוקחה, אי"כ הדרא קושיא לדוכתא איך מלו אז בלילה, דא לא היה לילה כיום איור, ואי אפשר למלו בלילה.

הגאון רבי יהושע העשיל פאדווא שליט"א מאנטשטער

נראה לתרץ, ע"פ מה שכתב הגר"ח מברסק זצ"ל דלכן כל המצות קיים אברהם אבינו עד שלא נצטווה, משא"כ מצות מילה לא קיים רק אחר שנצטווה, דכיון דלא נצטווה עדיין על המילה לא היה לזה שם ערלה, אי"כ הכא כיון שלא נצטוו ישראל על זה, לא היה לזה שם ערלה, לכן היו יבולים לשחוט עליהם.

האם מותר לומר באפיקומן לילדים שיקנו להם דברים אחרי החג

מה שחקרתם במה דבררבה בתים בישראל המנהג הוא שכשהילד מחזיר את אפיקומן האבא מבטיח לו שיקנה דברים, האם מותר לומר לאבא בפירוש אני יקנה לך או דילמא איכא איסור משום ממצוא חפצך ודבר דבר, שאסור להזכיר בשבת צרכי קניה וחול בשבת, והבאתם מחלוקת הפוסקים בזה.

הגאון המפורסם רבי נפתלי נוסבוים שליט"א ראש ישיבת חיי פשה

הרה"ג משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים
נראה להעיר דמיסתבר שמות, דהויא בכלל חפצי שמים, כיון שהמנהג לעשות כן כדי לעורר את התינוקות.

הגאון רבי אהרן זיכרמן שליט"א ירושלים דומ"ץ מחוקיקי הדת

הרה"ג אליהו סנדוורסקי שליט"א ירושלים מח"ס דעת ותבונה
נראה להעיר, דבודאי אסור כיון שאינו חייב לומר בלשון הזה ויכול לומר לו שאני יתן לך, אי"כ הויא בכלל חפצי שמים.

מדוע רק בעל המחיה מבקשים על המזבח ולא בכרכת המזון

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא בגמ' ברכות מ"ד ע"ב א' דבברכת מעין שלש אמרין רחם ה' אלהינו על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל מקדשך ועל מזבחך, דיש להקשות מדוע בכרכת המזון אין מבקשים על המזבח, רק בכרכת מעין שלש ותרצתם.

כ"ק מרן האדמו"ר מאונגוואר שליט"א בחוקין

נראה לתרץ, ע"פ מה דאמרין בגמ' ברכות מ"ד ע"ב דוד המלך תיקן על ישראל עמך ועל ירושלים עירך, ושלמה תיקן על הבית הגדול והקדוש, ואז היה מותר להקריב בנוב וגבעון, ועיין בגמ' מגילה י' ע"א ובבבלי ק"ט ומנחת ק"ט דאיכא פלוגתא אי מקריבין בלי בית המקדש, ותלוי אי קודשה ראשונה קודשה לעתיד לבא או לא, ובמשמעות הגמ' דבזמן כורש בנו המזבח קודם המקדש השני, הגם שיש בזה מחלוקת עיין יעוה"ד דש"ח א' ק"ב שכתב שקריבין אי קרבנות, אמנם באבני נזר אר"ח סימן תקס"ח חולק וסובר שלא קריבין קרבנות ועיין שו"ת דברי יציב אר"ח סימן רצ"ג ואכמיל בזה מ"מ היה מותר אח"כ לבנות מזבח ולהקריב קרבן, אמנם כאשר תיקנו אנשי כנה"ג הברכות וברכת מעין שלש כבר נאסרו הבמות, ובלי המקדש היה איסור לבנות מזבח מיד אחרי בית שני ולעולם.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד

להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com
לציוורם בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

מדוע תיקנו לתת קמחא דפסחא רק בתג הפסח ולא בשאר רגלים

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא ברמ"א אר"ח סימן תקס"ח ס"ק א' ומהנה לקנות חטים להחליק לעניים לצורך פסח, דיש להקשות מדוע תיקנו קדמונינו רק בפסח לתת קמחא דפסחא ולא בשאר הריגים, ותרצתם בבששה אופנים.

הגאון אהרן צבי מרמורשטיין שליט"א ראש כולל ספרט ויזניץ בני ברק

נראה לתרץ, ע"פ מה דאיתא במשנה פסחים ע"ב ע"ב ואפילו עני שבשאר לא יאכל עד שיסב ופירש רש"י בן חורין וכל אחד צריך להרגיש בליל הסדר את החירות של חג הפסח שזה היא מצוות היום, והנה איתא בגמ' ב"ב ע"ב ע"ב דהמצפה לשלחן חבירו חייב אינם חיים, ואיתא בירושלמי פרק א' דערלה משנה ה' דאכל מחבריה באית מסתכלית ביה, על כן תקנו לתת מעות לעניים כדי שייסב בביתו שעם ההסיבה ירגיש גם את החירות.

הרה"ג בן ציון מיללער שליט"א ירושלים

נראה לתרץ, ע"פ מה שכתב החיד"א בהגש"פ שמחת הרגל בהא לחמא עניא בשם הרבנינו בחיי שכיבת גלותם לצורך מוצאי חמץ, משום שלא היו נותנים צדקה לעניים והיו צרי עין, ויצרי עין' בגמטרי' ת"ל סך השנים שהיו נגורים להיות במצרים, ולפי זה מובן מצות קמחא דפסחא חודש אשר יצאו מארץ מצרים.

הרה"ג יואל אברהם מושקוביץ שליט"א ירושלים כולל סאטמאר

נראה לצייץ עוד כמה תרוצים בענין זה, (א) בתורת משה אלשיך פרשת אמור ה' ל"ג מתרץ דבפסח היה גמילות חסדים כמה דאת אמר בשמונה עשרה גומל חסדים טובים וכו' ומביא גואל וכו' שהוא יציאת מצרים, ועל כן נעשה חסד כל דכפיין יתי ויכול, בן בעירות דבש חלק א' דמש"ס ל"א נפת מתרץ דניסן כנגד צדקה כאמרם בוכות צדקה נגאלו ישראל, ולכן אמר דצריך ליתן קמחא דפסחא, כי גאולת מצרים היתה בצדקה.

הרב דב בעריש שטמר שליט"א מנהל מרכז הכוללים צאנז

נראה ליישב כי בכל המעידים תקנו לתת לעניים, אך השמות מתולקים ושונים, כגון בפודים "מתנות לאביונים" בתנכה "מעוה תנכה" בהג הסוכות אף מופיע בהלכה שמרבים בצדקה בערב חג הסוכות, בראש השנה ויום כפורים אמרים כבר בתפלה "תושבה ותפלה וצדקה מעביריכו למעט בתג השבועות שאין מופיע, ואולי כיון שהוא חג קצר.

מי שאוכל חמץ בפסח האם מקיים מצות עשה דאורייתא של תשבינו שאור מבתיכם מה שהבאתם בשם הרבי עקיבא אייגר וכן בשם שו"ת תשובה מאהבה, וכן בשם המנחת חינוך דאדם שאכל חמץ בפסח קיים מצות עשה של תשבינו.

הגאון רבי דוד לויסיצין שליט"א ראש כולל היכל התלמוד ת"א

מה שהבאתם בשם שו"ת השיב משה סימן מ"ד דהקשה על הא דמבואר במשנה פרק קמא דבריות דהאובל חמץ בפסח בשוגג חייב חטאת, דקשה לשיטות דגם באכילה מקיים מצות עשה דתשבינו, אי"כ הויא ליה טועה בדבר מצוה ועשה מצוה דלכ"ע פטור מקרבן, אי"כ מדוע חייב להביא קרבן, ותיזן בכמה אופנים, נראה לתרץ דמיייר בתמץ של גוי דלויכא מצוה של תשבינו, אבל חייב על אכילתו.

הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א לודז

נראה להעיר שמהמשמעות של הפסוק ביום הראשון תשבינו שאור מבתיכם כי כל אוכל חמץ ונכרתה הנפש, משמע שהטעם של מצות תשבינו הוא כדי שלא יבא לאכול חמץ בפסח שיש בו חזב כרת, ולפי זה אינו מיתביר שהוא מקיים מצות תשבינו אם הוא אוכל חמץ בפסח, שהרי העיקר מצוה של תשבינו הוא, כדי שלא יאכל חמץ בפסח.

איך לוקחים סידור לפני תפילת ערבית במוצאי שבת הרי זה מכין משבת לחול

מה שהבאתם להעיר במכתבים למערכת כמה שמעו שבאים לבית הכנסת בשבת אחה"צ לפני תפילת ערבית ולוקחים סידור לצורך תפילת ערבית, האם אין בלוקחה זו משום הכנה משבת לחול שהרי לא מעיינים בסידור עד תחילת התפלה.

הרב אליהו נתנאל שליט"א חיפה

נראה להעיר, ששמעתי מהרב אופיר מלכה שליט"א דהרי כשמתחיל להתפלל ערבית לא יצאה עדיין שבת, דהרי לא אמר ברוך המבדיל וכו' וא"כ עד שמגיע לאתה חוננתנו עדיין שבת בשבילו ונמצא שלקה את הסידור גם לצורך שבת ולא רק לצורך חול.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב לוי יצחק שטראוס שליט"א
בית שמש
לרגל שמחת הולדת בתו במו"ט
יהא רעוא שבוכות זיכוי רבבות
ירוה נתת מכלל יוצאי חלציו
ויצליח בכל אשר יפנה

ברכת מזל טוב לידידינו
הרה"ג רבי אליהו יואל וועבער שליט"א
מנהל רוחני ת"ת חבמת שלמה ירושלים
וד"מ בביהמ"ד בעלזא בית שמש
לרגל שמחת הבנס נכדו כמר שמעון יצחק נ"ו לבירתו של אאע"ה
בן לבנו הרב יוסף צבי וועבער שליט"א
ותחת הרב הגאון עבדל רבניער שליט"א
אב"ד וי"מ החסידי בעלזא חיפה
יהא רעוא שיובת לראות נתת מכלל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

ברכת מזל טוב לידידינו
הרב לוי ברנשטיין שליט"א בית שמש
רבו מערכת מעריץ אשר
המוסר נפשו מדיי שבוע בשבוע שירא דבר נאה ומתוקן
לרגל השמחה הכפולה במעונו
שמחת הדיכנס בנו כמר ישראל נ"ו לבירתו של אאע"ה
ושמחת הקידושא רבה לבתו תחי'
יהא רעוא שבוכות מעושי הכבירים למען הרביעת תורה
ירוה נתת מכלל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב שמואל חיים גרין שליט"א וילמסבורג
לרגל שמחת אירוסיו בנו כמר שמעון נ"ו
עב"ג בת הרב דוד לאווי שליט"א מונסי
יהא רעוא שבוכות זיכוי רבבות ירוה נתת
מכלל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג רבי שמעון יוספוביץ שליט"א
קרית הבעש"ט פתח תקוה
לעילוי נשמת אמו
האשה החשובה
מרדת טובה גיטל בת הרב שלום ע"ה
נפטרה כ"ז ניסן תש"ע ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו שלוחא דרבנן
הרב חיים המרמן שליט"א
מנכ"ל בית החולים לניאדו
לעילוי נשמת אביו
הרב יעקב בן הרב משה יוסף המרמן ז"ל
נלב"ע כ"ט ניסן תשס"ב
ת.נ.צ.ב.ה.